

2001-07-01

เกาะติดงานวิจัย : วิทยานิพนธ์ "ปัจจัยในการเสนอข่าวสารพิษตลาดและการยอมรับของหนังสือพิมพ์"

อภิชาติ ศักดิ์ เศรษฐ์

สุกัญญา ลุดขรรค์

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/jamjuree>

Part of the [Social and Behavioral Sciences Commons](#)

Recommended Citation

ศักดิ์ เศรษฐ์, อภิชาติ and ลุดขรรค์, สุกัญญา (2001) "เกาะติดงานวิจัย : วิทยานิพนธ์ "ปัจจัยในการเสนอข่าวสารพิษตลาดและการยอมรับของหนังสือพิมพ์", *Jamjuree Journal*: Vol. 5: Iss. 2, Article 24.

DOI: 10.58837/CHULA.JAMJUREE.5.2.21

Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/jamjuree/vol5/iss2/24>

This Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Jamjuree Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

“ปัจจัยในการเสนอข่าวสารพัดผลาต และการยอมรับของหนังสือพิมพ์”*

‘กรรมทล’ เตือนสติ ‘แม่’

‘ซุ้ร’ ทุ่ม ‘แะวะ’ ทักทต. ใหม่

เป็น-กัน ‘ส่วท

เน่บึก ‘รักจริง’

‘เทพยณี รานา’ ผู้สร้างตำนานเลือด-ตำนานรัก แห่งราชสำนักเนปาล

อัย ‘ขึ้นดอกฟาก

ล้นไม่ยอมให้การเมืองจูง นายกาปรับแผนอ ‘อตัน’ บริหารอระ ‘หุดซ์’ รื้อนโยบายการเงินใหม่ เน้นรักษาดุลบัญชีเดินสะพัด-กินเงินไหลออก ชัยชนะคอกเบ็ชชินเคอร์ ไม่บังคับให้แบงก์พาณิชย์ เนี่ยกู-ฝาก (อ่านหน้า ๒๘)

ไปเต้ล

รวม ‘ควม.-ทรท.’ สะดุด

อัส ‘โซาชีชะกา

นมา ‘ปกเบก

ธีรยทธออกโรง

ง ‘สพ’ ฉัดปากอวบอิม

ให้ ‘ทักนิณ

สรน ‘สวษสยอง

รพ. ยุติธรรมได้ทีหรือกม. มบท.

ชี ‘มาตรฐานต่ำ’

เปิดประเด็นหลักกับรงค์ อ้นแก้ว-เมื่อยังเปิด ‘ไม่สุจริต’ ป.ป.ช. แสดงปดคดีต่อศาล รอน. สักค้ำน ‘พิชิตชนะอกบัสสิส’ พักจำอ้อมให้ตัว อ. ประเด็น ย้ำจางใจปกปิดเพราะกลัวสื่อจะรู้ทุกติ การไม่ไปฟ้องไล่-ไม่สุจริต กรณีเรียนมาที่สูง แต่ได้ความผิดให้คนอื่น ‘ชาวไร่ร่วมใจคือคน นายฯฯ ไม่มีจนกว่าทำผิด (ฉบับหน้า ๑๐)

ก ‘ยังราย ๕ หมื่นล.

ไฟ ๕๐๐๐ เศรษฐีโลก

* วิทยานิพนธ์ด้านหนังสือพิมพ์ยอดเยี่ยม จากมูลนิธิกำพล วัชรพล

ป จจุบันแม้ว่าหนังสือพิมพ์จะยังคงมีบทบาทอย่างสูงในการให้ความรู้ ข่าวสาร และ ความบันเทิงแก่สังคม และเป็นผู้กำหนดวาระข่าวสารของสังคมที่เด่นชัดมากกว่า สื่อมวลชนประเภทอื่นๆ แต่ในที่ผ่านมาหนังสือพิมพ์ถูกวิพากษ์วิจารณ์อย่างมากเกี่ยวกับ ความผิดพลาดในเนื้อหาซึ่งปรากฏให้เห็นอยู่เสมอๆ มีบ่อยครั้งพบว่าความผิดพลาดใน เนื้อหาของหนังสือพิมพ์เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าโดยไม่มีการปรับปรุงแก้ไข

ความผิดพลาดเหล่านั้นมีตั้งแต่ผิดพลาดในระดับเล็กๆ น้อยๆ ไปจนถึงความผิดพลาด ในประเด็นใหญ่ที่ส่งผลเสียหายต่อบุคคล นิติบุคคล หรือกับสังคมส่วนรวมมากมาย โดย เมื่อหนังสือพิมพ์เสนอสิ่งที่ผิดพลาดออกไปแล้วก็จะทำให้ผู้อ่านรับรู้สิ่งที่ผิด และยิ่งนานวัน ไปหากไม่มีการแก้ไขความผิดพลาดนั้นก็จะมีโอกาสที่ผู้อ่านจะนำข้อมูลที่ผิดพลาดนั้นไป อ้างอิงต่ออย่างไม่รู้จกจบสิ้น ความผิดพลาดเหล่านั้นได้ก่อให้เกิดการทักท้วงจากผู้เสียหาย หรือผู้เกี่ยวข้องเกิดการนำเสนอข้อเท็จจริงมาหักล้าง การฟ้องร้องดำเนินคดี รวมไปถึงการ ช่มชู้คุกคามหนังสือพิมพ์ที่เสนอข่าวสารผิดพลาด เพื่อให้แสดงความรับผิดชอบต่อความผิด พลาดที่เกิดขึ้น

อย่างไรก็ตามก็ปรากฏอยู่เสมอๆ ว่า แม้จะมีผู้ทักท้วงต่อความผิดพลาดนั้น และพิสูจน์ ได้แล้วว่าเกิดความผิดพลาดขึ้นจริง แต่หนังสือพิมพ์จำนวนไม่น้อยยังคงยืนยันในข้อเท็จ จจริงเดิมที่นำเสนอไปโดยไม่ยอมรับผิด หรือไม่แสดงความรับผิดชอบต่อความผิดพลาดที่เกิด ขึ้น ด้วยเหตุผลที่แตกต่างกันออกไป

ที่น่าวัดก็คือ หนังสือพิมพ์หลายฉบับยึดถือนโยบายไม่ยอมเสนอข่าวการทักท้วง ต่อความผิดพลาดที่ตัวเองได้ตีพิมพ์ไปทำให้ผู้อ่านไม่มีโอกาสได้รู้ว่า ข่าวที่อ่านไปนั้นเป็นข่าว ที่ผิดพลาดหรือยังมีข้อเท็จจริงด้านอื่นหักล้างอยู่ กว่าที่ผู้อ่านจะได้รับรู้ว่าข่าวที่อ่านไปนั้น ผิดพลาด บางครั้งต้องรอไปจนกระทั่งมีการรับผิดชอบทางกฎหมายเกิดขึ้น ซึ่งพบว่ากว่าที่ กระบวนการทางกฎหมายจะยุติถึงขั้นมีการแสดงการรับผิดชอบใช้เวลายาวนานมาก

ในข้อบังคับจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพหนังสือพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๑ ของสภาการ หนังสือพิมพ์แห่งชาติ ซึ่งเป็นข้อบังคับที่ได้รับการยอมรับจากผู้ประกอบการวิชาชีพ หนังสือพิมพ์ทุกสังกัดได้ระบุไว้เด่นชัดว่า การเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์จะต้องยึดถือความ จริงและความถูกต้องแม่นยำ ความสมดุล ความรอบด้าน และความถูกต้องของข่าวก็เป็น สิ่งที่หนังสือพิมพ์ต้องให้ความสำคัญ ในกรณีที่เสนอข่าวผิดพลาดหนังสือพิมพ์ต้องลงพิมพ์ แก้ไขข้อผิดพลาดดังกล่าวโดยไม่ชักช้า แต่ในทางปฏิบัติหนังสือพิมพ์ได้ให้ความสำคัญกับ เรื่องนี้แท้จริงเพียงใด เพราะยังคงเกิดความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์

“

ความผิดพลาดเหล่านั้นมี

ตั้งแต่ผิดพลาดใน

ระดับเล็กๆ น้อยๆ

ไปจนถึงความผิดพลาด

ในประเด็นใหญ่

ที่ส่งผลเสียหายต่อบุคคล

นิติบุคคล

หรือกับสังคมส่วนรวมมากมาย

”

จนมีการทักท้วงเป็นกรณีโต้แย้งกันอยู่เสมอๆ

น่าสนใจว่า ความผิดพลาดในการเสนอข่าวของหนังสือพิมพ์เกิดขึ้นได้อย่างไร เมื่อเกิดความผิดพลาดขึ้นแล้ว หนังสือพิมพ์ได้แสดงความรับผิดชอบกับความผิดพลาดนั้นหรือไม่มากนักน้อยแค่ไหน และแสดงออกอย่างไร

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารในหนังสือพิมพ์ รวมถึงการแก้ไขความผิดพลาดที่เกิดขึ้น
๒. เพื่อศึกษาถึงรูปแบบและเงื่อนไขในการยอมรับผิดและไม่รับผิดของหนังสือพิมพ์
๓. เพื่อศึกษารวบรวมและจัดหมวดหมู่ลักษณะความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์อย่างเป็นระบบ

“

ในช่วงปีพ.ศ. ๒๕๔๒

คดีฟ้องร้องที่หนังสือพิมพ์

แต่ละฉบับตกเป็นจำเลย

ผลจากการสืบค้นและรวบรวม

กรณีความผิดพลาดสามารถ

รวบรวมได้กว่า ๗๐ กรณี

”

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยได้แบ่งออกเป็น ๒ ตอน คือ

๑. **การวิเคราะห์เนื้อหา** (Content Analysis) โดยทำการสำรวจเนื้อหาเพื่อรวบรวมตัวอย่างความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์จากหนังสือพิมพ์รายวันที่ออกจำหน่ายในส่วนกลางในช่วงปีพ.ศ. ๒๕๔๒ ทั้งนี้การรวบรวมตัวอย่างความผิดพลาด ผู้วิจัยได้ค้นคว้ารวบรวมด้วยวิธีจัดบันทึกการเสนอข่าวสารที่ผิดพลาดที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับและการสืบค้นจากคดีฟ้องร้องที่หนังสือพิมพ์แต่ละฉบับตกเป็นจำเลย ผลจากการสืบค้นและรวบรวมกรณีความผิดพลาดสามารถรวบรวมได้กว่า ๗๐ กรณี จากหนังสือพิมพ์ที่ถูกระบุว่าเสนอข่าวผิดพลาดตามข้อโต้แย้งจำนวน ๙ ชื่อฉบับ คือ ไทยรัฐ เดลินิวส์ ข่าวสด มติชน ไทยโพสต์ ผู้จัดการ กรุงเทพธุรกิจ แนวหน้า และ สยามรัฐ ซึ่งในที่สุดผู้วิจัยได้คัดเลือกกรณีความผิดพลาดดังกล่าวมาเป็นกรณีศึกษาทั้งสิ้น ๑๘ กรณี

๒. **การสัมภาษณ์เชิงลึก** (In-depth Interview) เพื่อทำการศึกษาในแต่ละกรณีศึกษาที่เลือกขึ้นมา โดยสอบถามถึงข้อเท็จจริงและความคิดเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ในแต่ละกรณีศึกษารวมถึงความเห็นทั่วไป ต่อบุคคล ๓ กลุ่ม คือ ๑) นักหนังสือพิมพ์ระดับบรรณาธิการที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการปฏิบัติงานของหนังสือพิมพ์กับกรณีข่าวที่เกิดความผิดพลาดจำนวน ๙ ท่าน ๒) ผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้งข่าว จากกรณีความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์ จำนวน ๙ ท่าน ๓) นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน จำนวน ๒ ท่าน

ผลการวิจัย

๑. ลักษณะความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์

ผลจากการวิเคราะห์เนื้อหา กรณีศึกษาทั้ง ๑๘ กรณี พบว่า ลักษณะความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์ มีอยู่ ๓ ประเภท คือ ๑) ความผิดพลาดจากการใช้ภาษา ๒) ความผิดพลาดจากการตีความหรือหยิบประเด็น และ ๓) ความผิดพลาดจากการอ้างอิงแหล่งข่าวหรือข้อมูล

ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์ แต่ละกรณีมีลักษณะความผิดอยู่ภายใน ๓ ประเภทนี้ทั้งสิ้น บางกรณีมีลักษณะความผิดประเภทเดียว

บางกรณีมีหลายประเภทรวมกัน กล่าวคือ มี ๕ กรณีผิดพลาดจากการใช้ภาษา ๑๑ กรณีผิดพลาดจากการตีความหรือหยาบประเด็น และ ๑๕ กรณีผิดพลาดจากการอ้างแหล่งข่าวหรือข้อมูล

กรณีที่มีลักษณะความผิดพลาดในการใช้ภาษานั้น หนังสือพิมพ์ตั้งใจที่จะใช้ภาษาในการพาดหัวข่าว หรือเสนอเนื้อหาข่าวที่มีลักษณะกำกวม คลุมเครือ เสียดสี เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจหรือตีความไปในทางที่ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นลบกับผู้ตกเป็นข่าวสะท้อนถึงความต้องการที่ให้เกิดความเข้าใจต่อผู้อ่านความผิดพลาดจากการตีความหรือหยาบประเด็นในหลายกรณีศึกษาชี้ให้เห็นว่า นักข่าว หัวหน้าข่าว หรือผู้อยู่ในกระบวนการผลิตข่าวของหนังสือพิมพ์ ในฐานะนายทวารข่าวสาร (Gatekeeper) มีส่วนสำคัญในการทำให้ข่าวสารผิดพลาด ด้วยการตีความหมายของเหตุการณ์หรือข้อมูลที่ได้รับมาบิดเบือนไปจากข้อเท็จจริงไม่ว่าจะด้วยเจตนาหรือไม่ก็ตาม ซึ่งแสดงออกให้เห็นทั้งในรูปของการพาดหัวข่าว หรือการเลือกให้รายละเอียดเนื้อหาข่าว ที่เป็นไปในทิศทางที่ผิดพลาด

ส่วนความผิดพลาดจากการอ้างอิงแหล่งข่าวหรือข้อมูล จากการศึกษาพบว่า มีกรณีศึกษาที่เข้าข่ายลักษณะความผิดพลาดประเภทนี้สูงสุดถึง ๑๕ กรณี มีทั้งการอ้างแหล่งข่าวที่เปิดเผยชื่อ และไม่เปิดเผยชื่อทั้งแหล่งข่าวที่น่าเชื่อถือและไม่น่าเชื่อถือ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าหนังสือพิมพ์ยังขาดความรอบคอบในการใช้แหล่งข่าวและข้อมูล จนทำให้เกิดความผิดพลาดในการเสนอข่าว ทำให้เสียหายทั้งต่อผู้ตกเป็นข่าวและตัวนักหนังสือพิมพ์เอง

๒. สาเหตุที่ทำให้หนังสือพิมพ์เสนอข่าวสารผิดพลาด

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ผู้ได้รับผลกระทบจากการเสนอข่าวที่ผิดพลาด และนักวิชาการในประเด็นปัญหาสาเหตุของความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์พบว่า มีปัจจัยหลัก ๔ ประการ คือ นักข่าว แหล่งข่าว เงื่อนไขเวลา นโยบายองค์กรของหนังสือพิมพ์ โดยมีสาเหตุประการอื่นๆ อีก อาทิ วัฒนธรรมของสังคมมาตรฐานวิชาชีพ เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่มีส่วนกำหนดให้เกิดความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์ทั้งสิ้น

แต่ที่น่าสนใจก็คือ บุคคลทั้ง ๓ กลุ่มชี้ตรงกันว่า ตัวนักข่าว หรือนักหนังสือพิมพ์เป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดความผิดพลาด

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ๙ ชื่อฉบับ ระบุว่า เป็นเพราะนักข่าวได้ข่าวมาผิดหรือจับประเด็นผิด สร้างข่าวขึ้นมาเอง มีประสบการณ์น้อย ประมาทเลินเล่อ ไม่มีการตรวจสอบข้อมูลหรือข้อเท็จจริงให้รอบด้าน รวมถึงการมีอคติหรือผลประโยชน์กับแหล่งข่าว ทำให้เสนอข่าวสารที่มีความผิดพลาดออกไป

ผู้ได้รับผลกระทบจากการเสนอข่าวที่ผิดพลาด ๙ ท่าน เห็นพ้องว่า นักข่าวไม่มีความรู้ความเข้าใจในข่าวที่สมบูรณพอทำให้การวินิจฉัยข่าวผิด หรือหยาบฉวยข้อมูลที่ไม่ตรงกับความเป็นจริงไปใช้ นักข่าวมีอคติ ใช้วิธีการทำข่าวโดยการคาดคะเนหรือผูกโยงเหตุการณ์เอาเอง รวมทั้งการสร้างข่าวขึ้นมาเอง นักข่าวไม่มีความรอบคอบ และไม่ตรวจสอบข้อมูลให้ถูกถ้วนก่อนนำเสนอ และนักข่าวไม่ได้ทำข่าวด้วยตัวเอง แต่อาศัยแหล่งข่าวตัวแทน หรือการลอกข่าวจากเพื่อนนักข่าว เหล่านี้ล้วนแต่นำไปสู่ความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์

ส่วนนักวิชาการมองว่า ปัญหาวิธีการทำงานข่าวของนักข่าวที่มีลักษณะการตั้งสมมุติฐานล่วงหน้า โดยขาดความสมดุลและเป็นธรรม รวมทั้งขาดความเชี่ยวชาญในการทำงานข่าว เป็นปัญหามาตรฐานวิชาชีพของนักหนังสือพิมพ์

สาเหตุที่ทำให้หนังสือพิมพ์
เสนอข่าวสารผิดพลาด
บุคคลทั้ง ๓ กลุ่มชี้ตรงกันว่า
ตัวนักข่าว หรือนักหนังสือพิมพ์
เป็นปัจจัยสำคัญที่สุด
ที่ทำให้เกิดความผิดพลาด

๓. ปัจจัยในการยอมรับหรือไม่ยอมรับเมื่อเกิดความผิดพลาดในการเสนอข่าวสาร
เมื่อเกิดความผิดพลาดในการเสนอข่าว หนังสือพิมพ์จะยอมรับผิดหรือไม่ยอมรับผิด
ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

๑) จิตสำนึกของนักหนังสือพิมพ์เอง ๒) ข้อเท็จจริงในแต่ละกรณี ๓) ผู้ได้รับผล
กระทบ รวมถึงเงื่อนไขที่ผู้ได้รับผลกระทบเสนอมา ๔) นโยบายองค์กรหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับ
๕) กฎเกณฑ์ข้อบังคับ ทั้งกฎหมายและข้อบังคับทางจริยธรรม

ประเด็นปัญหาการยอมรับหรือไม่ยอมรับนี้ ในการวิจัยพบว่า การโต้แย้งข่าวของ
ผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้เสียหาย ด้วยรูปแบบที่แตกต่างกัน มีผลต่อการยอมรับหรือไม่
ยอมรับผิดของหนังสือพิมพ์ด้วย

ทั้งนี้รูปแบบการแถลงข่าวหรือให้สัมภาษณ์เพื่อโต้แย้งข่าวของหนังสือพิมพ์
เป็นรูปแบบที่ผู้โต้แย้งนิยมใช้มากที่สุด รองลงมาคือ การส่งจดหมาย หนังสือ หรือเอกสาร
ชี้แจงมายังกองบรรณาธิการ เมื่อรูปแบบทั้งสองไม่ได้รับการตอบรับจากหนังสือพิมพ์ ผู้โต้แย้ง
จึงหันไปใช้วิธีอื่น อย่างไรก็ตามผู้ได้รับความเสียหายจากการเสนอข่าวหรือผู้โต้แย้งบางราย
อาจจะใช้หลายรูปแบบผสมกันเพื่อการโต้แย้งข่าวหรือบางรายตั้งใจใช้รูปแบบการยื่นฟ้องร้อง
ต่อศาลโดยตรง โดยไม่ใช้รูปแบบอื่นเลย

รูปแบบการโต้แย้งที่บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ เห็นว่าเป็นรูปแบบที่เหมาะสมคือ
การทำจดหมายชี้แจง ส่วนการใช้หนังสือพิมพ์ฉบับอื่นเสนอข่าวโต้แย้ง แม้จะเป็นการทำให้
เกิดความสมดุลงานการรายงานข่าว แต่บรรณาธิการหนังสือพิมพ์หลายท่านเห็นว่า มักเกี่ยว
โยงกับเรื่องของการแข่งขันทางธุรกิจด้วย

ในด้านผู้ได้รับผลกระทบมองว่า การโต้แย้งต่อความผิดพลาดของหนังสือพิมพ์
ทำได้ยากขึ้น เนื่องจากหนังสือพิมพ์ไม่ยอมรับฟัง ทำให้การแก้ไขข้อผิดพลาดล่าช้า บาง
ครั้งต้องใช้ความพยายามอย่างสูง เพื่อวิงวอนให้หนังสือพิมพ์ยอมแก้ไขข้อผิดพลาด

ส่วนนักวิชาการมองว่า สังคมจะยอมรับรูปแบบการโต้แย้งข่าวที่มีลักษณะเสมอภาค
ทันสมัย ไม่ใช่การข่มขู่คุกคาม แต่จากปัญหาที่ผู้ได้รับผลกระทบโต้แย้งข่าวในรูปแบบต่างๆ
แล้วไม่ได้ผล หรือได้รับการตอบสนองที่ไม่เป็นที่พอใจ จะทำให้แนวโน้มมีการใช้รูปแบบการ
ต่อสู้ทางกฎหมาย โดยนำคดีเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมากขึ้น

๔. เงื่อนไขการใช้รูปแบบในการยอมรับหรือไม่ยอมรับผิดเมื่อเกิดความผิดพลาด

รูปแบบการยอมรับผิดที่หนังสือพิมพ์ใช้มี ๔ รูปแบบสำคัญคือ การลงจดหมาย
โต้แย้ง การประกาศชี้แจง การลงข่าวแก้ไข และการล้อมกรอบขอกภัย โดยรูปแบบที่มีการ
ใช้มากที่สุดในการยอมรับผิดของหนังสือพิมพ์คือการลงข่าวแก้ไข ทั้งนี้การใช้รูปแบบอย่าง
ใดอย่างหนึ่งในการยอมรับผิดนั้น ขึ้นอยู่กับการเจรจาต่อรองกับผู้เสียหายหรือผู้ได้รับผล
กระทบไม่ได้กำหนดตายตัว ส่วนรูปแบบการล้อมกรอบนั้นมักจะใช้ในกรณีสำคัญหรือเป็นไป
ตามคำสั่งศาล

ส่วนกรณีการไม่ยอมรับผิด หนังสือพิมพ์ใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือหลายรูปแบบ
แบบร่วมกันใน ๓ รูปแบบ คือ ๑. ไม่เสนอข่าวคำชี้แจงของผู้โต้แย้ง ๒. เสนอข่าวหรือ
ข้อความตอบโต้ผู้โต้แย้ง ๓. เสนอข่าวหรือข้อความยืนยันในข้อเท็จจริงเดิมต่อไป

รูปแบบที่หนังสือพิมพ์ใช้มากที่สุดในการไม่ยอมรับผิดก็คือ การเสนอข่าวหรือ
ข้อความยืนยันในข้อเท็จจริงเดิมต่อไปรองลงมาคือการเสนอข่าวหรือข้อความตอบโต้ผู้โต้แย้ง

๕. วิธีการป้องกันความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์

บรรณาธิการหนังสือพิมพ์ เสนอความเห็น ว่า ต้องปรับปรุงคุณภาพนักข่าวและ

การยอมรับหรือไม่ยอมรับผิด

เมื่อเกิดความผิดพลาด

หนังสือพิมพ์ใช้มี ๔ รูปแบบสำคัญ

คือ การลงจดหมายโต้แย้ง

การประกาศชี้แจง

การลงข่าวแก้ไข

และการล้อมกรอบขอกภัย

หนังสือพิมพ์ในเรื่องหลักการพื้นฐานของการทำงานหนังสือพิมพ์ อาทิ ต้องมีการตรวจสอบข้อมูลหลักฐานอย่างถูกต้อง แม่นยำก่อนเสนอข่าว กรณีข่าวที่มีผลกระทบ หรือก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น ต้องเสนอสองด้านในคราวเดียวกัน เสนอข่าวด้านโต้แย้งทันทีที่มีผู้โต้แย้ง นักข่าวจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในสายงานข่าวที่ตัวเองรับผิดชอบต่อนักข่าวต้องทำข่าวด้วยตัวเอง นักข่าวต้องลดอคติหรือการมีผลประโยชน์ในข่าวหรือกับแหล่งข่าวที่เกี่ยวข้อง นายทุนเจ้าของหนังสือพิมพ์จะต้องไม่เข้ามาก้าวร้าวภายในรายละเอียดการทำงานข่าวของนักข่าว

ส่วนผู้ได้รับผลกระทบหรือผู้โต้แย้ง เสนอความเห็นโดยมุ่งไปที่การแก้ไขปัญหาคุณภาพของนักข่าวเช่นกัน แต่เน้นที่จะให้มีระบบการกลั่นกรอง และการพัฒนาบุคลากร รวมถึงเรียกร้องให้นักหนังสือพิมพ์ควรมีใบประกอบวิชาชีพตามกฎหมาย เป็นต้น

ส่วนนักวิชาการมีความเห็นคล้ายกับผู้ได้รับผลกระทบ กล่าวคือ จะต้องมีการปรับวิธีการทำงานของนักข่าว โดยให้ใช้รูปแบบกลุ่มอำนวยการ (Supervise) งานข่าว ทำงานเป็นระบบกลุ่ม ไม่ใช่ทำคนเดียว ทั้งนี้เพื่อเกิดการช่วยเหลือและตรวจสอบซึ่งกันและกัน

ข้อเสนอแนะต่อหนังสือพิมพ์

๑) หนังสือพิมพ์ต้องมีการปรับปรุงมาตรฐานวิชาชีพของบุคลากรในองค์กรของตัวเองอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะความเข้มงวดต่อหลักการพื้นฐานของการทำงานข่าว ที่จะต้องอยู่ในกรอบหลักการทางวารสารศาสตร์อย่างเคร่งครัด

๒) ควรจัดฝึกอบรมให้ความรู้ทั้งด้านวิชาการวารสารศาสตร์ และความรู้เฉพาะสาขาต่างๆ เป็นระยะๆ เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับนักข่าวหรือบุคลากรให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบอย่างแท้จริง

๓) หนังสือพิมพ์ต้องมีท่าทีที่ยอมรับความผิดพลาดของตัวเอง โดยเมื่อเสนอข่าวสารที่ผิดพลาดไปแล้ว จะต้องหาทางแก้ไขให้เกิดความถูกต้องโดยเร็ว

๔) ผู้บริหารหรือผู้บังคับบัญชาในองค์กรหนังสือพิมพ์ จะต้องเข้มงวดในการตรวจสอบปัญหาความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารโดยต้องเอาจริงเอาจังกับปัญหาความผิดพลาดที่เกิดขึ้น

๕) องค์กรวิชาชีพหนังสือพิมพ์ ควรสร้างกลไกขึ้นมาทำการตรวจสอบความผิดพลาดในการเสนอข่าวสารของหนังสือพิมพ์ แล้วรวบรวมเสนอไปยังหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับที่เกี่ยวข้องเพื่อกระตุ้นให้เกิดความตื่นตัวในการแก้ไขปัญหาความผิดพลาดอยู่ตลอดเวลา

๖) หนังสือพิมพ์และองค์กรวิชาชีพหนังสือพิมพ์ควรจัดสัมมนาระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมเสนอแนะหาแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหาการเสนอข่าวที่ผิดพลาดอย่างเป็นรูปธรรมต่อไป

อภิชาติ ศักดิ์เศรษฐ์

น้องใหม่ ปี ๒๕๒๒ ปริญญาตรีและโท คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ
ปัจจุบันทำงานอยู่ที่หนังสือพิมพ์ “มติชน”

ที่มาของข้อมูล : จุฬารวิจัย ISSN 0857-9733
ปีที่ ๒๐ ฉบับที่ ๑ มกราคม-กุมภาพันธ์ ๒๕๔๔

ศาสตราจารย์ สุภัตญา สุตบรรทัด (อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก)
ภาควิชาวารสารสนเทศ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาฯ